

RIKTLINJER FÖR EGENVÅRD INOM FÖRSKOLA, GRUNDSKOLA OCH GYMNASIESKOLA

Utdrag ur Socialstyrelsens föreskrifter om bedömningen av egenvård (SOSFS 2009:6) enligt meddelandeblad juni 2013.

Socialstyrelsen har konstaterat att det förekommer stora brister i samarbetet mellan hälso- och sjukvård och andra aktörer som skola/förskola och fritids gällande patientsäkerheten och egenvården. Från och med juni 2013 gäller nya föreskrifter för hur hälso- och sjukvården ska gå till väga när de bedömer att en åtgärd kan utföras som egenvård. En särskilt viktig del ligger i att analysera riskerna och se till individens hela situation samt att samverka och planera med berörda som skola/förskola och fritids.

Med egenvård menas i detta sammanhang en hälso- och sjukvårdsåtgärd som legitimerade yrkesutövare inom hälso- och sjukvården bedömt att en person själv kan utföra. Den egenvård som patienten utför själv eller med hjälp av någon annan som inte är hälso- och sjukvårdspersonal omfattas därmed inte av hälso- och sjukvårdslagstiftningen. Det är bara i de fall när den enskilde själv kan ansvara för sina läkemedel som det kan bli fråga om egenvård. En åtgärd får inte bedömas som egenvård om det finns risk för att patienten skadas.

Vårdnadshavarnas tillsynsansvar för sina barn, enligt 6 kap. föräldrabalken, övergår till förskolan och skolan den tid som barnet vistas där. Förskolan och skolan har därför ett ansvar för att barnen och eleverna får hjälp med sin egenvård, t.ex. hjälp med att ta sina läkemedel. Det är viktigt att behandlande legitimerad yrkesutövare inom hälso- och sjukvården, förskola och skola samt vårdnadshavarna samarbetar så att egenvården fungerar så tryggt och bra som möjligt.

Skolan/Förskolan/Fritids har ett ansvar för att barnet/eleven får hjälp med sin egenvård till exempel att ta sin medicin när barnet vistas i skolan. Men i sådana fall där personalen inte klarar av att utföra åtgärden på ett säkert sätt kan inte åtgärden bedömas som egenvård i skolan. Ansvaret ligger då på hälso- och sjukvården.

Skolhälsovården har inte ansvar för att utföra egenvård. Skolhälsovården arbetar främst hälsofrämjande och förebyggande. Den ska omfatta hälsokontroller och enkla hälso- och sjukvårdsinsatser. (Skollagen 2010:800) (Skolverket, Egenvård av barn och elever).

När ett barn/elev börjar i skola/förskola/fritids måste en bedömning göras utifrån de förutsättningarna som föreligger då. Vid den nya bedömningen ska en analys göras om åtgärden kan utföras av personalen på ett säkert sätt. Det är också viktigt att hälso- och sjukvården samråder med verksamheten som ska utföra egenvården för att bedömningen ska bli så riktig som möjligt. Bedömningarna ska dokumenteras och även följas upp. Det kan till exempel innebära att man planerar för vem som ska kontaktas om patienten riskerar att skadas, vem som ska ge instruktioner, när bedömningen ska följas upp och omprövas och vem som är ansvarig på skolan/förskolan/fritids.

Socialstyrelsens anvisningar

Anvisningarna från socialstyrelsen innebär att man som personal inte har rätt till att neka att medicinera barn/elever i behov som går på förskola/skola/fritids om det i enskilt fall bedöms vara egenvård. Varje fall måste dock ses var för sig.

Ansvar

Vårdnadshavare är skyldiga att anmäla elevs egenvårdsbehov till förskola/fritids/skola. Information om att vårdnadshavare är skyldiga att anmäla egenvårdsbehov till rektor ska finnas med i de samlade utskick som görs inför läsårsstart.

Rektor/förskolechef har det yttersta ansvaret för att egenvården sker på ett säkert sätt ute i verksamheten. Skolsköterskan konsulteras vid behov. Det ska finnas en ansvarig pedagog/assistent (bör ha nära daglig kontakt med eleven t.ex. mentor), utsedd av rektor/förskolechef, som ser till att information går ut till berörd personal inklusive vikarier kring hanteringen av medicinerna.

Vad händer om mottagande verksamhet inte vill eller kan utföra egenvården?

Enligt egenvårdsföreskriften är det den behandlande legitimerade yrkesutövaren inom hälso- och sjukvården som avgör vad som kan utföras som egenvård. Om t.ex. en rektor anser att personalen i skolan inte kan hjälpa en elev med dennes egenvård på ett säkert sätt måste ansvarig inom hälso- och sjukvården tillsammans med skolan komma överens om hur man ska lösa situationen. Någon från kliniken kan t.ex. åka till skolan och informera och instruera personalen så att egenvården kan utföras på ett säkert och tryggt sätt.

Det är viktigt att hälso- och sjukvården, skola och vårdnadshavare tillsammans planerar för egenvården i skolan och att man samarbetar utifrån barnets bästa. Det är dock alltid hälso- och sjukvården som bedömer vad som är hälso- och sjukvård och vad som kan utföras som egenvård och det ska utgå från vad som är patientsäkert i varje fall.

Blankett

För att säkra för både vårdnadshavare och personal har en blankett skapats för detta ändamål (Överenskommelse - medverkan i egenvård). Denna ska skrivas tillsammans med vårdnadshavare och ansvarig pedagog. Pedagog ansvarar för att blanketten skrivs. Originalen ska förvaras i akutparmen. Kopia ska utdelas till vårdnadshavare, rektor/förskolechef och ett exemplar förvaras tillsammans med medicinen.

Förvaring av mediciner

Barnets/elevens vårdnadshavare ansvarar för att mediciner finns tillgängliga, att läkemedlet inte passerat utgångsdatum, att läkemedlet är märkt med namn och personnummer och att en skriftlig ordination finns. I ordinationen ska det framgå varför, hur och när läkemedlet ska ges. Medicinen bör förvaras i en låda, gärna i en dosett, märkt med medicin på lämpligt ställe alternativt förvaras i elevens egen väska. Kopia på överenskommelsen/blanketten ska ligga i för att kunna avläsa instruktionerna.

Om medicinen ligger i låda ska denna förvaras tryggt och säkert, men ändå lätt tillgänglig. Samma sak gäller medicin som ska förvaras i kylskåp. Skolsköterskan kan bistå med information/utbildning samt råd vid dokumentationen och förvaring av läkemedel.